

Π.3.2.1 *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη*

Νεοελληνική Γλώσσα

B' Γυμνασίου

Τίτλος:

«Η κοινωνία στην τέχνη»

ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΜΠΟΤΕΛΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Θεσσαλονίκη 2013**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «*Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση*» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΠΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην μακρινή στη γη
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΛΛΑΣ
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Tίτλος

Η κοινωνία στην τέχνη

Δημιουργός

Στεφανία Μποτέλη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Tάξη

Β' Γυμνασίου

Χρονολογία

Μάρτιος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

8^η ενότητα: «Συζητώντας για σύγχρονα κοινωνικά θέματα», Ε' μέρος, Λεξιλόγιο.

8^η ενότητα: «Συζητώντας για σύγχρονα κοινωνικά θέματα», ΣΤ' μέρος, Διαθεματική εργασία (σελ. 134).

5^η ενότητα: Δ' μέρος, Οργάνωση και συνοχή της περιγραφής και της αφήγησης.

1^η ενότητα: Μέρος Δ2, Άλλοι τρόποι ανάπτυξης παραγράφου (Δ2δ, Δ2ε).

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

10 ώρες

Χώρος

Το σενάριο πραγματοποιείται σε αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα ή βιντεοπροβολέα (πρώτη φάση), στην αίθουσα πληροφορικής και στο ιστολόγιο (δεύτερη και τρίτη φάση).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Το σενάριο προϋποθέτει:

- Τη χρήση βιντεοπροβολέα ή διαδραστικού πίνακα για την προβολή των βίντεο κατά την εισαγωγική φάση.
- Εξοικείωση των μαθητών με τη χρήση του διαδικτύου για αποτελεσματική εξεύρεση υλικού.
- Εξοικείωση μαθητών με τη χρήση ιστολογίου (αναρτήσεις εργασιών, σχόλια).
- Εξοικείωση των μαθητών με τον Επεξεργαστή Κειμένου για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.
- Εξοικείωση των μαθητών με το περιβάλλον του λογισμικού Microsoft Office Publisher για τη δημιουργία πρόσκλησης.
- Εξοικείωση των μαθητών (αυτών που θα δημιουργήσουν την αφίσα) με το λογισμικό Glogster για τη δημιουργία αφίσας (www.glogster.com).
- Εξοικείωση των μαθητών (αυτών που θα δημιουργήσουν την αφίσα) με το λογισμικό Tagxedo για τη δημιουργία αφίσας (www.tagxedo.com).
- Εξοικείωση του εκπαιδευτικού και των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

To σενάριο στηρίζεται

To σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο σενάριο αυτό οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν μια διαδικτυακή έκθεση τέχνης με τίτλο «Η κοινωνία στην τέχνη», την οποία θα αναρτήσουν σε [ιστολόγιο](#). Για τον σκοπό αυτό, θεωρείται αναγκαίο να αποσαφηνίσουν το ευρύ πεδίο του όρου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

κοινωνικά προβλήματα και να συνειδητοποιήσουν τον στενό δεσμό μεταξύ κοινωνίας και τέχνης διερευνώντας τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικές μορφές τέχνης θίγουν σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.

Για τη δημιουργία της έκθεσης αυτής οι μαθητές θα πλοηγηθούν στο διαδίκτυο (ατομική εργασία), προκειμένου να εντοπίσουν έργα τέχνης της δικής τους προτίμησης και αισθητικής που αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πρόβλημα και θα παραγάγουν κείμενα-παρουσιάσεις για τα έργα αυτά, αφού πρώτα εξασκηθούν στη διαδικασία αποκωδικοποίησης των έργων τέχνης με εργαλεία την περιγραφή και την αφήγηση (ομαδική εργασία).

Επίσης, μετά την ανάρτηση των έργων και των παρουσιάσεών τους στο διαδίκτυο θα ζητηθεί από τους μαθητές να δημιουργήσουν προσκλήσεις και αφίσα για τη διαδικτυακή τους έκθεση. Για τον σκοπό αυτό, προηγουμένως και στην ολομέλεια, θα εντοπίσουν μέσω της αποδόμησης διαφορετικών τύπων προσκλήσεων (πρόσκληση σε έκθεση χαρακτικής, πρόσκληση σε θεατρική παράσταση σχολείου, πρόσκληση σε επιστημονική συνάντηση, αφίσα-πρόσκληση σε έκθεση φωτογραφίας, πρόσκληση σε γενέθλια), τον επικοινωνιακό στόχο, τη δομή, το περιεχόμενο, το ύφος, το λεξιλόγιο και τα εκφραστικά μέσα του κειμενικού αυτού είδους. Θα ακολουθήσει σύγκριση προσκλήσεων με αντίστοιχες αφίσες τους, ώστε να αναδειχθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές αυτών των δύο κειμενικών ειδών και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Για τη διευκόλυνση των μαθητών θα μοιραστεί φύλλο εργασίας με τις ερωτήσεις-άξονες της αποδόμησης των προσκλήσεων /αφισών.

Στη συνέχεια, οι μαθητές/τριες θα παραγάγουν τις δικές τους προσκλήσεις και αφίσες για την έκθεση που οργανώνουν με στόχο την προβολή της έκθεσης στον κύκλο των φίλων τους και των γνωστών τους, στη σχολική κοινότητα αλλά και στο ευρύ κοινό. Για τη δημιουργία τους θα χρησιμοποιηθούν διαφορετικά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα ανά δύο ομάδες (Επεξεργαστής Κειμένου-Microsoft Office Word και

λογισμικό Microsoft Office Publisher για τη δημιουργία πρόσκλησης/ λογισμικό Glogster ή Tagxedo για τη δημιουργία αφίσας).

Τέλος, οι μαθητές/τριες θα παρουσιάσουν τις προσκλήσεις τους και τις αφίσες τους στην ολομέλεια. Μετά από κάθε παρουσίαση θα γίνεται εξαγωγή συμπερασμάτων στο πλαίσιο της ολομέλειας με βάση τους παρακάτω άξονες:

1. Ακολουθεί το παραγόμενο κείμενο τα γενικά χαρακτηριστικά, το περιεχόμενο και τη δομή του κειμενικού είδους της πρόσκλησης/αφίσας, όπως τα εντοπίσαμε στην προηγούμενη φάση;
2. Το ύφος της παραγόμενης πρόσκλησης/αφίσας είναι κατάλληλο με γνώμονα τους αποδέκτες της;
3. Στην παραγόμενη πρόσκληση/αφίσα έχουμε αναφορική ή ποιητική λειτουργία της γλώσσας; Εντοπίζετε κάποιο εκφραστικό σχήμα;
4. Ποια διαφορά παρουσιάζει η συγκεκριμένη πρόσκληση/αφίσα σε σχέση με τις τυπικές προσκλήσεις/αφίσες που μελετήσαμε στην προηγούμενη φάση;
5. Ποιες δυνατότητες προσφέρει η χρήση του συγκεκριμένου λογισμικού για τη δημιουργία της πρόσκλησης/αφίσας (μορφοποίηση κειμένου/σελίδας, αποθήκευση, επιλογή διαστάσεων, εισαγωγή αντικειμένου/εικόνας, δημοσίευση στο web/αποστολή με συγχώνευση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου/τυπογραφική εκτύπωση, συγκεκριμένα πρότυπα);
6. Ποιοι πόροι (γλωσσικοί και μη γλωσσικοί) χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία της πρόσκλησης/αφίσας;
7. Ποιες μορφές μπορεί να λάβει αυτή η πρόσκληση/αφίσα (εκτυπωμένη-ηλεκτρονική); Πώς επηρεάζει κάθε μορφή την επικοινωνιακή της αποτελεσματικότητα και κατά πόσο;
8. Πιστεύετε πως η χρήση προγραμμάτων για τη δημιουργία πρόσκλησης/αφίσας σας διευκολύνει και σας κάνει πιο δημιουργικούς ή αντίθετα περιορίζει τη δημιουργικότητά σας;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

9. Θα προτιμούσατε να δημιουργήσετε χειρόγραφη πρόσκληση/αφίσα και για ποιο λόγο;

Αφού παρουσιαστούν όλα τα παραγόμενα κείμενα, μπορούν να γίνουν διαπιστώσεις ως προς τις ομοιότητες και τις διαφορές που παρουσιάζουν μεταξύ τους οι διαφορετικές ανά ομάδα προσκλήσεις/αφίσες αλλά και ως προς τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών περιβαλλόντων εργασίας που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή τους (δυνατότητες που προσφέρουν αλλά και δεσμεύσεις που επιβάλλουν στον δημιουργό).

Οι προσκλήσεις και οι αφίσες που θα δημιουργηθούν θα κοινοποιηθούν στο σχολείο και θα διοχετευτούν στη σχολική και στην ευρύτερη κοινότητα, ώστε να γνωστοποιηθεί η διοργάνωση της διαδικτυακής έκθεσης.

Γενικά, στο συγκεκριμένο σενάριο καλλιεργείται ο κριτικός γραμματισμός, καθώς οι μαθητές/τριες εξασκούνται στην υιοθέτηση κριτικής στάσης απέναντι στα έργα τέχνης και στη σχέση που τα διέπει με την κοινωνία αλλά και στην κριτική επεξεργασία πληροφοριών που συλλέγουν από το διαδίκτυο. Επιπλέον, καλλιεργούνται νέοι γραμματισμοί μέσω της παραγωγής κειμένων σε διαφορετικά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα αλλά και μέσω της συμμετοχής των μαθητών/τριών στο ιστολόγιο. Σε επίπεδο γλωσσικών δεξιοτήτων, καλλιεργούνται η δεξιότητα της κατανόησης γραπτού λόγου (μέσω της ανάγνωσης κειμένων για επεξεργασία πληροφοριών), η δεξιότητα της παραγωγής γραπτού λόγου με την παραγωγή συγκεκριμένων κειμενικών ειδών (κείμενο-παρουσίαση, πρόσκληση, αφίσα), καθώς και η δεξιότητα της παραγωγής και της κατανόησης προφορικού λόγου (παρουσίαση εργασιών ομάδων στην ολομέλεια, σχόλια και παρατηρήσεις, διάλογος). Τέλος, στην κατεύθυνση του κριτικού νέου γραμματισμού καλλιεργείται η κριτική στάση απέναντι στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή κειμένων και στα περιθώρια επιλογής που δίνουν στους χρήστες τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο σχεδιάστηκε με βάση τη λογική ότι η διδασκαλία δεν είναι μια ουδέτερη διαδικασία, αλλά μια βαθιά πολιτική επιλογή (Κουτσογιάννης & Αλεξίου, 2012: 52). Πιο συγκεκριμένα, ο διδακτικός λόγος (που ανήκει σε κάποια διδακτική παράδοση, η οποία με τη σειρά της εντάσσεται σε ένα ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο με συγκεκριμένες αντιλήψεις για τη γλώσσα και τη μάθηση) προϋποθέτει αλλά και πραγματώνει συγκεκριμένες ταυτότητες εκπαιδευτικών και μαθητών (Κουτσογιάννης, 2012: 1). Με βάση αυτή τη λογική, ο εκπαιδευτικός οφείλει να συνειδητοποιήσει σε βάθος τι είδους εγγραμματοσύνη και τι είδους ταυτότητες θέλει να καλλιεργήσει στους μαθητές του, ώστε να προχωρήσει στη συνέχεια στο «τι» και κυρίως στο «πώς» της διδασκαλίας του.

Στο πλαίσιο της παραπάνω αντίληψης για τον σχεδιασμό του σεναρίου αυτού ελήφθη ως βάση το σχήμα του ρόμβου (Κουτσογιάννης, 2012: 7) με σκοπό τη δημιουργία συγκεκριμένου τύπου εγγράμματων υποκειμένων. Πιο συγκεκριμένα, το σενάριο έχει ως στόχο του οι γνώσεις για τον κόσμο, οι γνώσεις για τη γλώσσα και οι γραμματισμοί που θα κατακτήσουν οι μαθητές με την εφαρμογή του να συνδέονται όχι μόνο με τη σχολική αλλά και με την κοινωνική και την ψηφιακή πραγματικότητα και να συμβάλλουν στην καλλιέργεια δεξιοτήτων που θα τους χαρακτηρίζουν στο μέλλον ως ενεργούς πολίτες.

Η διαμόρφωση τέτοιων μαθητικών ταυτοτήτων προϋποθέτει την υιοθέτηση εκ μέρους του διδάσκοντος διδακτικών πρακτικών που θα συνάδουν με το περιεχόμενο της διδασκαλίας του, διδακτικών δηλαδή πρακτικών που δεν θα περιορίζονται στην κατάκτηση εκ μέρους των μαθητών μόνο του κλασικού γραμματισμού αλλά και γραμματισμών που θα τους εκπαιδεύσουν ως μελλοντικούς ενεργούς πολίτες και θα καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα ως προς τη νέα ψηφιακή και κοινωνική πραγματικότητα αλλά και ως προς τη σχέση αλληλεπίδρασης που έχουν αυτές οι δύο πραγματικότητες μεταξύ τους.

Γενικά, το σενάριο αναπτύσσεται εντός του πεδίου της Θεωρίας της Εμπλαισιωμένης ή Εγκαθιδρυμένης Μάθησης, οργανώνεται δηλαδή γύρω από την επίλυση ενός αυθεντικού προβλήματος, που είναι η δημιουργία μιας διαδικτυακής έκθεσης τέχνης με συγκεκριμένο θέμα. Πιο συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός θέτει στους μαθητές και τις μαθήτριες ένα πρόβλημα προς επίλυση σε αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας. Η μάθηση εμπεριέχει δράσεις που δεν περιορίζονται στους τοίχους της τάξης αλλά επεκτείνονται στην ευρύτερη κοινότητα και αποτελεί συνέπεια αλληλεπίδρασης και συνεργασίας μελών σε μια κοινότητα πρακτικής (Lave & Wenger, 1991).

Επίσης, το σενάριο βασίζεται στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Οι μαθητές και οι μαθήτριες συνεργάζονται σε ομάδες και μέσα από τη συνεργασία αυτή προκύπτει το τελικό προϊόν (κείμενο παρουσίασης, αφίσα, πρόσκληση). Επιπλέον, στο πλαίσιο της ομάδας αυτοαξιολογούνται και ετεροαξιολογούνται.

Η μέθοδος που προτείνεται είναι συμβατή με τις ανάγκες του Νέου Σχολείου: ανακαλυπτική -διευρευνητική, στηριγμένη στη συνεργατική μάθηση, με τον δάσκαλο σε ρόλο οργανωτή και εμψυχωτή. Αξιοποιεί σε μεγάλο βαθμό την ομάδα και τη θεωρία του κοινωνικού εποικοδομητισμού του Vygotsky και στοχεύει στην παραγωγή έργου. Εξασκεί τους μαθητές στην κατευθυνόμενη ανακάλυψη, στην ενεργό συμμετοχή, στη συνεργασία, στην κριτική σκέψη, στην οργανωμένη δουλειά και στην τήρηση καθορισμένων χρονικών ορίων.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Συνειδητοποίηση από τους μαθητές του κοινωνικού ρόλου της τέχνης.
- Συνειδητοποίηση εκ μέρους των μαθητών των ιδεολογικών προεκτάσεων της τέχνης (η τέχνη δεν είναι ουδέτερη ιδεολογικά αλλά το έργο τέχνης εκφράζει την ιδεολογία, τις αξίες, τη στάση ζωής του δημιουργού), γεγονός που

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

συνεπάγεται την καλλιέργεια της κριτικής στάσης τους απέναντι στα έργα τέχνης.

- Καλλιέργεια κριτικής στάσης μαθητών απέναντι στα έργα τέχνης και κατ' επέκταση απέναντι στον κόσμο που τους περιβάλλει μέσω της συνειδητοποίησης του γεγονότος ότι η καθημερινότητά μας είναι γεμάτη από σύμβολα στα οποία αντιδράμε μάλλον με αυτοματικό και όχι με κριτικό τρόπο.
- Εξοικείωση των μαθητών με τον τρόπο δημιουργίας μιας έκθεσης τέχνης (επιλογή έργων τέχνης με βάση ορισμένη θεματογραφία και ορισμένα αισθητικά κριτήρια, συγκεκριμένος τρόπος παρουσίασης, οργάνωση του χώρου/ιστοχώρου, προβολή του καλλιτεχνικού γεγονότος στο κοινό).
- Συναισθηματική μέθεξη των μαθητών σε ένα καλλιτεχνικό γεγονός.
- Εναισθητοποίηση των μαθητών, έτσι ώστε να αναπτύξουν τα αντανακλαστικά τους απέναντι σε διάφορα κοινωνικά προβλήματα, ενεργοποίηση των κοινωνικών αξιών.
- Συνειδητοποίηση εκ μέρους των μαθητών του παγκόσμιου χαρακτήρα, της πολυπλοκότητας των κοινωνικών προβλημάτων και της πολυφωνίας ως προς την προσέγγισή τους.
- Συνειδητοποίηση εκ μέρους των μαθητών ότι η καλλιτεχνική δημιουργία αποτελεί στάση ζωής και λύση μπροστά σε αδιέξοδα.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Εξοικείωση μαθητών με την έννοια της μονοτροπικότητας και πολυτροπικότητας και με την παραγωγή μονοτροπικών, πολυτροπικών, κειμένων καθώς και υπερκειμένων (παρουσίαση έργου τέχνης, αφίσα, πρόσκληση).
- Εξοικείωση μαθητών με τα γενικά χαρακτηριστικά, τη δομή και το ύφος του κειμενικού είδους της πρόσκλησης, που μπορεί να διαφοροποιούνται ανάλογα

με τον επικοινωνιακό της στόχο και τους αποδέκτες στους οποίους απευθύνεται.

- Εξοικείωση μαθητών με τα γενικά χαρακτηριστικά, τη δομή και το ύφος του κειμενικού είδους της αφίσας.
- Κατανόηση της σημασίας του ορισμού για την προσέγγιση πολυσύνθετων εννοιών που άπτονται ορισμένου επιστημονικού πεδίου.
- Κατανόηση της σημασίας της περιγραφής και της αφήγησης ως μέσων για την αποκωδικοποίηση-αποσυμβολοποίηση ενός έργου τέχνης.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός

- Εξοικείωση μαθητών με την οργάνωση και συνοχή της περιγραφής και της αφήγησης για την παραγωγή κειμένων.
- Εξοικείωση μαθητών με τη δημιουργία ορισμού.
- Εξοικείωση μαθητών με την ανάπτυξη παραγράφου (συνδυασμός μεθόδων-ορισμός και παραδείγματα).
- Παραγωγή γραπτού λόγου και προφορικού λόγου (ατομική και ομαδική) μέσα σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.

Νέοι γραμματισμοί

- Αναζήτηση έργων τέχνης και σχετικών πληροφοριών στο διαδίκτυο και αξιοποίησή τους για την παραγωγή κειμένου-παρουσίασης του έργου τέχνης (ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης, επιλογής και αξιοποίησης πληροφοριών στο διαδίκτυο).
- Αξιοποίηση ιστολογίου για δημοσιοποίηση, παραγωγή γραπτού λόγου (κείμενο παρουσίασης, ανάπτυξη σχολίων) και συμπαραγωγή γραπτού λόγου (με την αξιοποίηση σχετικών σχολίων).
- Αξιοποίηση διαδικτύου για τη δημιουργία μιας έκθεσης τέχνης σε ψηφιακό και όχι σε φυσικό περιβάλλον.

- Αξιοποίηση διαδικτύου με σκοπό την ανάπτυξη διαδικτυακού διαλόγου για την τέχνη και τα κοινωνικά προβλήματα και κατανόηση της ιδιαιτερότητας του διαδικτύου ως επικοινωνιακού περιβάλλοντος.
- Εξάσκηση στη συνεργατική παραγωγή λόγου με τη βοήθεια Προγράμματος Επεξεργαστή Κειμένου.
- Εξάσκηση στη χρήση προγραμμάτων για δημιουργία πρόσκλησης (Microsoft Office Word και Microsoft Office Publisher) και αφίσας (Glogster/Tagxedo).
- Εξοικείωση με τη λογική πολλαπλών σχεδιασμάτων που επανεξετάζονται και αξιολογούνται διαμορφωτικά και από κοινού μέχρι το στάδιο της τελικής επεξεργασίας και της δημοσιοποίησης του τελικού κειμένου.
- Συνειδητοποίηση εκ μέρους των μαθητών ότι ακόμη και το δημοσιοποιημένο παραγόμενο ηλεκτρονικό γραπτό κείμενο είναι ένα κείμενο ρευστό που ανά πάσα στιγμή μπορεί να καταργηθεί ή να αντικατασταθεί από κάποιο άλλο.

Κριτικός γραμματισμός

- Διαμόρφωση κριτικής στάσης απέναντι στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.
- Συνειδητοποίηση των διαφορών των κειμενικών ειδών ανάλογα με τους επικοινωνιακούς στόχους που αυτά επιτελούν.
- Συνειδητοποίηση ότι τα κείμενα αποτελούν προϊόντα κοινωνικών παραγόντων και κοινωνικές πρακτικές μέσω των οποίων αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους.
- Συνειδητοποίηση των ομοιοτήτων και των διαφορών που μπορεί να έχει μια διαδικτυακή έκθεση σε σχέση με μια συμβατική έκθεση τέχνης (π.χ. σε μια γκαλερί).
- Συνειδητοποίηση της μεγάλης σημασίας που έχει για ένα καλλιτεχνικό γεγονός η έγκυρη και έγκαιρη διάχυση της πληροφορίας και η γνωστοποίησή του στο ευρύ κοινό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

- Εξάσκηση στην κριτική ανάγνωση έργων τέχνης, προκειμένου να αποκρυσταλλωθεί το μήνυμα που αυτά εκπέμπουν πολλές φορές με συμβολικό τρόπο.
- Συνειδητοποίηση της σχέσης συνεπαγωγής που έχουν τα κοινωνικά προβλήματα μεταξύ τους (π.χ. σχέση συνεπαγωγής που συνδέει τη φτώχεια με τη μετανάστευση, με τα ναρκωτικά, την ανεργία, την εγκληματικότητα).
- Καλλιέργεια της αντίληψης ότι οι ηλεκτρονικοί χώροι δεν είναι ιδεολογικά αθώοι αλλά φέρουν τη δική τους ιδεολογική ταυτότητα.
- Συνειδητοποίηση ότι τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα προσφέρουν δυνατότητες αλλά και περιορισμούς όσον αφορά στην παραγωγή κειμένων.

Διδακτικές πρακτικές

Με βάση τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται στο συγκεκριμένο σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές να αναπτύξουν:

- Τη δεξιότητα της συνεργασίας με τα άλλα μέλη της ομάδας τους.
- Τη δεξιότητα της αυτενέργειας μέσα από την ανάληψη πρωτοβουλιών.
- Ευχέρεια στην επιλεκτική και στοχευμένη έρευνα στο διαδίκτυο και στην αξιοποίηση των δεδομένων των φύλλων εργασίας, προκειμένου να παρουσιάσουν με αποτελεσματικό τρόπο ένα έργο τέχνης που τους ευαισθητοποιεί κοινωνικά.
- Υπεύθυνη στάση απέναντι στον εαυτό τους και στους συμμαθητές τους, καθώς και από τη δική τους συμμετοχή εξαρτάται η επιτυχία του τελικού έργου.
- Ενεργητική και κριτική στάση απέναντι στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα, έτσι ώστε να μπορούν να ερμηνεύσουν με αντικειμενικό τρόπο διαφορετικές κοινωνικές συμπεριφορές.
- Ανθρωπιστικές αξίες.
- Φαντασία και ευρηματικότητα κατά τη φάση της δημιουργίας πρόσκλησης και αφίσας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφόρμηση για τη δημιουργία του συγκεκριμένου σεναρίου αποτέλεσε η έκθεση «Κοινότητες στη φυλακή-Κοινότητες στην κοινωνία» που παρουσιάστηκε από το ΚΕΘΕΑ στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (2 Μαρτίου-15 Απριλίου 2013), όπου εκτέθηκαν εικαστικές δημιουργίες φυλακισμένων θεραπευόμενων μελών του ΚΕΘΕΑ. Πιο συγκεκριμένα, μέλη της θεραπευτικής κοινότητας ΚΕΘΕΑ ζωγράφισαν τους καμένους τοίχους των φυλακών Κορυδαλλού, μετά την πυρκαγιά που κατέστρεψε ολοκληρωτικά τη θεραπευτική κοινότητα, στην προσπάθειά τους να στείλουν ένα μήνυμα ελπίδας και δημιουργίας.

Η έκθεση αυτή, λοιπόν, έγινε το κίνητρο για την επιλογή μου να καθοδηγήσω τους μαθητές μου στο να διερευνήσουν τη στενή σχέση μεταξύ τέχνης και κοινωνίας, με σκοπό να συνειδητοποιήσουν ότι η τέχνη και απευθύνεται σε όλους (δεν έχει αποδέκτες μια ορισμένη ελίτ) και αποτελεί ισχυρό σύμμαχο στην προσπάθεια για αλλαγή και επαφή με την κοινωνία αλλά και γίνεται το κίνητρο για διάλογο, επικοινωνία και προβληματισμό. Επιπλέον, η έλλειψη καλλιτεχνικών ερεθισμάτων που χαρακτήριζε τους μαθητές μου λόγω της κοινωνικοοικονομικής τους κατάστασης (πρόκειται για μετανάστες, ανήλικους πολιτικούς πρόσφυγες, οικότροφους σε ορφανοτροφείο που έχουν λίγες ευκαιρίες για πρόσβαση στο πολιτιστικό γίγνεσθαι), έκαναν την επιλογή του θέματος ακόμη πιο επιτακτική. Τέλος, επέλεξα να κάνω αυτό το σενάριο, γιατί συμβάδιζε με τον προγραμματισμό της ύλης που είχα κάνει.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο αντλεί τη θεματική του από την 8^η ενότητα και έχει ως αφετηρία του το κείμενο 15 [Τι είναι τελικά τα κοινωνικά προβλήματα] του Ε' μέρους της 8^{ης} ενότητας καθώς και από την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ' Γυμνασίου (6^η ενότητα: Κοινωνικά προβλήματα). Επιπλέον, αξιοποιεί στοιχεία και από την 5^η

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ενότητα, το Δ' μέρος «Οργάνωση και συνοχή της περιγραφής και της αφήγησης» και από την 1^η ενότητα, το Δ2 μέρος «Άλλοι τρόποι ανάπτυξης παραγράφου».

Το σενάριο συνάδει με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο (2011), που προβλέπει εκ μέρους των μαθητών την κατανόηση ότι τα κειμενικά είδη και η γλωσσική τους μορφή αποτελούν προϊόντα κοινωνικών παραγόντων, ότι εκτός από τη γλώσσα και άλλα σημειωτικά συστήματα παίζουν σημαντικό ρόλο στη σύλληψη της πραγματικότητας και τέλος ότι οι ΤΠΕ μέσω των αλληλεπιδραστικών περιβαλλόντων που προσφέρουν δίνουν τη δυνατότητα να γίνουμε συνδιαμορφωτές και κοινωνοί της σύγχρονης πραγματικότητας. Επιπλέον, προβλέπει εκ μέρους των μαθητών την κατανόηση ότι η επικοινωνία είναι μια διαδικασία που απαιτεί τον σεβασμό στην προσωπικότητα των συνομιλητών και ότι στον σύγχρονο κόσμο κυρίαρχος τρόπος μάθησης είναι ο διερευνητικός. Πιο συγκεκριμένα, το σενάριο καλλιεργεί στους μαθητές τις δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου για επιτέλεση διαφορετικών επικοινωνιακών στόχων, καθώς επίσης και νέους γραμματισμούς, ενώ σε ζητήματα πολιτειότητας τους ωθεί στο να αναπτύξουν αντανακλαστικά απέναντι σε σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο σενάριο αυτό ο υπολογιστής γίνεται το μέσο επαφής με διάφορα έργα τέχνης (στα οποία οι μαθητές διαφορετικά δε θα είχαν πρόσβαση), γίνεται το πλαίσιο επαφής με τον έξω κόσμο προωθώντας τον διάλογο, τη σκέψη και τον προβληματισμό, γίνεται αντικείμενο προβληματισμού και διερεύνησης όσον αφορά στο σημαντικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ΤΠΕ στη διαμόρφωση της κοινωνικής πραγματικότητας και τέλος συμβάλλει στην ενεργοποίηση των μαθητών μέσω της δημοσιοποίησης των εργασιών τους διαδίκτυο αλλά και των παρεμβάσεών τους. Τα παιδιά προσλαμβάνουν την πραγματικότητα αλλά και συμμετέχουν σε αυτήν με τους όρους της σύγχρονης ψηφιακής πραγματικότητας και προετοιμάζονται/εκπαιδεύονται, προκειμένου να διαδραματίσουν ενεργητικό ρόλο ως μέλη της διαδικτυακής κοινότητας.

Ειδικότερα όσον αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στο συγκεκριμένο σενάριο:

1. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως παιδαγωγικό μέσο και αξιοποιούνται πολυποίκιλα (ιστολόγιο¹ - Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου-Αναζήτηση και ανεύρεση ποικίλου περιεχομένου αυθεντικού γλωσσικού υλικού και πλούσιου εποπτικού υλικού) (Κουτσογιάννης κ.ά., 2011: 18, 43).
2. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως μέσα πρακτικής γραμματισμού εισάγοντας τη «νέα επικοινωνιακή τάξη πραγμάτων» στο περιεχόμενο της γλωσσικής επικοινωνίας. Οι μαθητές εξοικειώνονται με διαφορετικά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα παραγωγής λόγου (Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου, λογισμικό δημιουργίας αφίσας, λογισμικό δημοσίευσης, λογισμικό συγγραφής σε ιστολόγιο) για τη συγγραφή και συμπαραγωγή γραπτού λόγου αλλά και για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων. Επιπλέον, κατά τη διαδικασία συγγραφής σε ηλεκτρονικά περιβάλλοντα εξοικειώνονται με τεχνικές πύκνωσης της διαδικτυακής πληροφορίας και επεξεργασίας της σε περιβάλλοντα ΠΕΚ. Τέλος, η προγραμματισμένη δημοσίευση των κειμένων τους στο ιστολόγιο συνεπάγεται μια διαφορετική εκ μέρους τους αντιμετώπιση αναφορικά με την αναζήτηση, αξιολόγηση και συλλογή του πρώτου υλικού αλλά και διαφορετική επεξεργασία του παραγόμενου προς δημοσίευση κειμένου (Κουτσογιάννης κ.ά., 2011: 36). Όσον αφορά στα κείμενα εξοικειώνονται με τις έννοιες της πολυτροπικότητας και της υπερκειμενικότητας.

¹ Ιδιαίτερα τα ιστολόγια ως υποστηρικτικά μέσα για τη γλωσσική διδασκαλία έχουν τα εξής χαρακτηριστικά: δυνατότητα εύκολης και άμεσης δημοσίευσης, σχολιασμός κειμένων, αρχειοθέτηση δημοσίευσεων, δημιουργία συνδέσμων με άλλα ιστολόγια. Τα ιστολόγια θεωρούνται αξιοποίησμα για τη διδασκαλία, γιατί πρωθυΐν τον γραμματισμό με τη συγγραφή κειμένων σε αυθεντικές επικοινωνιακές περιστάσεις, επιτρέπουν τη συνεργατική μάθηση παράλληλα με την εξατομικευμένη διδασκαλία, είναι προσβάσιμα οποτεδήποτε και οπουδήποτε, ενώ προσφέρουν και τη δυνατότητα διαθεματικής προσέγγισης των γνωστικών αντικειμένων (Κουτσογιάννης κ.ά., 2011: 27).

3. Οι ΤΠΕ συμβάλλουν στην καλλιέργεια της αντίληψης της μη ουδετερότητας των ηλεκτρονικών χώρων (ιστολογίων) και του σημαντικού ιδεολογικού φορτίου που αυτοί μπορεί να φέρουν. Στην κατεύθυνση αυτή δεν καλλιεργείται απλά ο λειτουργικός ψηφιακός γραμματισμός αλλά δίνεται κριτική διάσταση στην προσέγγιση του νέου γραμματισμού. Οι μαθητές καλλιεργούν την κριτική τους στάση απέναντι στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα που χρησιμοποιούν και αντιλαμβάνονται ότι δεν είναι απλά περιβάλλοντα εργασίας αλλά επιβάλλουν τις δικές τους νόρμες περιορίζοντας πολλές φορές την ανθρώπινη πρωτοβουλία και την καινοτομία. Απομυθοποιούνται, επομένως, οι υπολογιστές ως ουδέτερα τεχνολογικά μέσα πρακτικής γραμματισμού και γίνεται προσπάθεια συνειδητής σύνδεσής τους με την κοινωνική πραγματικότητα (Κουτσογιάννης & Αλεξίου, 2012: 52).

Κείμενα

Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου:

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ' Γυμνασίου, ΟΕΔΒ, 2003 [[Τι είναι τελικά τα κοινωνικά προβλήματα](#)]

Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου:

Κώστας Μητρόπουλος [[Μια απίθανη δικαιολογία](#)]

Κοινωνικά και Πολιτική Αγωγή Γ' Γυμνασίου:

[Κοινωνικά προβλήματα: προσδιορισμός και συνέπειες]

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Βίντεο

Θεατρικό δρώμενο 15/01/12 «Τα προβλήματα της κοινωνίας μας»:

https://www.youtube.com/watch?v=tvtGJeX_Cys (όλο το απόσπασμα από το θεατρικό δρώμενο).

Η δύναμη της τέχνης- Πικάσο: <http://www.youtube.com/watch?v=uoiDXyxiQmQ> (όλο το απόσπασμα).

Edi Rama: Take back your city with paint:

https://www.youtube.com/watch?v=oDNgnrt_D8w (όλο το απόσπασμα).

Κλειώ: <http://www.youtube.com/watch?v=KpN7bvvn9cQ> (ολόκληρη η ταινία).

Τραγούδι «Φάνης»: <http://www.youtube.com/watch?v=eJgr9Bg-XV0>

Ιστοσελίδες

<http://www.elculture.gr/exhibitions/koinotites-filaki-kethea-2013-556672> (έκθεση ΚΕΘΕΑ)

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B110/244/1811,5830/unit=434> (γελοιογραφία)

<http://www.unicef.gr/reports/alko/street.php> (έρευνα UNICEF)

<http://www.tovima.gr/media/article/?aid=498477> (φωτογραφία από τη Γάζα του Σουηδού Πάουλ Χάνσεν)

<http://www.unhcr.gr/nea/artikel/6cb5dde959db57c8ae03b012d9b45399/syroi-prosfyges-ka.html?L=0> (συλλογή φωτογραφιών από Ύπατη Αρμοστεία)

http://www.stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=details&song_id=2417 (στίχοι «Φάνης»)

<http://podilato98.blogspot.gr/2013/02/prokatalipseis.html> (κόμικ «Προκαταλήψεις»)

ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ (ο κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει το δικό του υλικό):

1. [Πρόσκληση και αφίσα για εγκαίνια έκθεσης χαρακτικής Βάσως Κατράκη](#)
2. [Πρόσκληση και αφίσα για θεατρική παράσταση Γυμνασίου Γέρακα](#)
3. [Πρόσκληση και αφίσα για την 33^η συνάντηση τομέα Γλωσσολογίας](#)
4. [Πρόσκληση-αφίσα](#)
5. [Πρόσκληση σε πάρτι & Πρόσκληση σε πάρτι \(χειροποίητη\)](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η φάση: εισαγωγική-προπαρασκευαστική (2 ώρες)

1^η ώρα: Ο εκπαιδευτικός θέτει στην ολομέλεια το θέμα προς συζήτηση (τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα) και στη συνέχεια, μετά από σχετική ερώτηση από την ιδεοθύελλα που προκύπτει, σημειώνει στον πίνακα όσα κοινωνικά προβλήματα

αναφέρουν οι μαθητές. Υποστηρικτικά μπορεί να δείξει το [Θεατρικό δρώμενο](#) «Τα προβλήματα της κοινωνίας μας».

Το επόμενο ερώτημα που τίθεται στην ολομέλεια είναι γιατί τα παραπάνω προβλήματα που καταγράφηκαν χαρακτηρίζονται κοινωνικά. Αφού δοθούν σχετικές απαντήσεις (οι οποίες μπορούν να γραφούν και στον πίνακα), αποσαφηνίζεται με τη βοήθεια σχετικών κειμένων το ευρύ πεδίο του όρου *κοινωνικά προβλήματα*. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές μελετούν το κείμενο 15 [[Τι είναι τελικά τα κοινωνικά προβλήματα](#)] του Ε' μέρους της 8^{ης} ενότητας και το υποκεφάλαιο 6.1. [«Κοινωνικά προβλήματα: Προσδιορισμός και συνέπειες»](#) (σελ. 47-48) από το διδακτικό εγχειρίδιο για την *Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή της Γ' Γυμνασίου* και επιχειρούν να δημιουργήσουν έναν ορισμό για τον όρο *κοινωνικά προβλήματα* (χωρίς να είναι αναγκαίο, ο εκπαιδευτικός τους καθοδηγεί ως προς τη δημιουργία του ορισμού αυτού προτείνοντας τη χρήση των ονοματικών συνόλων *κοινωνικό σύνολο, κοινωνικοί παράγοντες και κοινωνικά μέτρα*). Ορισμένοι ορισμοί διαβάζονται στην τάξη και ένας από αυτούς γράφεται στον πίνακα. Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τους μαθητές να εντοπίσουν τα μέρη του ορισμού (οριστέα έννοια, γένος, ειδοποιός διαφορά). Στη συνέχεια ζητάει από τους μαθητές να επεκτείνουν τον ορισμό που δημιούργησαν με τη χρήση παραδειγμάτων (τα οποία μπορούν να αντλήσουν από τα εισαγωγικά κείμενα) και με τον τρόπο αυτό να παραγάγουν μια παράγραφο (ανάπτυξη παραγράφου με ορισμό και παραδείγματα), προκειμένου να δημιουργήσουν ένα λήμμα για ένα *Λεξικό Κοινωνιολογικών Όρων*. Τα σχετικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν οι μαθητές στη φάση αυτή ο εκπαιδευτικός τα καταγράφει σε ένα κοινό ατομικό φύλλο εργασίας που μοιράζεται σε όλους σε φωτοτυπία.

2^η ώρα: Ο εκπαιδευτικός πραγματοποιεί τη σύνδεση μεταξύ κοινωνίας και τέχνης. Πιο συγκεκριμένα, προβάλλει περιπτώσεις όπου η τέχνη συνιστά απειλή για το κατεστημένο ή αποτελεί λύση για διάφορα προβλήματα, αποτελεί δηλαδή μια διέξοδο. Οι επιλογές για τη σύνδεση αυτή είναι πολλές και εξαρτώνται από την κρίση του κάθε εκπαιδευτικού. Ενδεικτικά, μπορεί να προβάλλει ένα απόσπασμα από το

ντοκιμαντέρ [«Η δύναμη της τέχνης»](#) που περιγράφει την επίδραση που μπορεί να έχει ένα έργο τέχνης-καταγγελία στον πόλεμο, όπως η Γκερνίκα του Πάμπλο Πικάσο ή ένα βίντεο που αναφέρεται στην πολιτική και εικαστική επιλογή του [Edi Rama](#), πρώην δημάρχου των Τιράνων, να βάψει χρωματιστά τα σπίτια του κέντρου των Τιράνων, γιατί με τον τρόπο αυτό θέλησε να στείλει ένα μήνυμα ελπίδας και αισιοδοξίας στους συμπολίτες του. Πέρα από πολιτική επιλογή το έργο τέχνης μπορεί να αποτελέσει και διέξοδο στα αδιέξοδα που κατατρύχουν τον σύγχρονο άνθρωπο, όπως αποδεικνύει η έκθεση μελών του [ΚΕΘΕΑ](#) που ζωγράφισαν τους καμένους τοίχους των φυλακών Κορυδαλλού.

Στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση με βάση τα κείμενα-βίντεο που προβλήθηκαν, έτσι ώστε να αναδειχθεί ο κοινωνικός ρόλος της τέχνης σε όλες του τις εκφάνσεις (καταγγελτικός, ανατρεπτικός, αγωνιστικός, ελπιδοφόρος, αφυπνιστικός) και να συνειδητοποιηθεί από τους μαθητές το γεγονός ότι η τέχνη τροφοδοτείται από την κοινωνία και την ανατροφοδοτεί δίνοντας μια άλλη διάσταση στην πραγματικότητα, την οποία ανασυνθέτει μέσω του δικού της κώδικα και της δικής της συμβολοποίησης. Από τη στιγμή που αντιληφθούμε τα μηνύματά της μας κάνει να εμβαθύνουμε στα πράγματα και να προβληματιστούμε, μας κάνει δηλαδή βαθύτερα κοινωνικά όντα και πολλές φορές προσφέρει διέξοδο στα προσωπικά μας αδιέξοδα. Αυτό όμως προϋποθέτει πως έχουμε ευαίσθητες κεραίες, για να αντιληφθούμε τα μηνύματά της, προϋποθέτει δηλαδή την καλλιέργεια της κριτικής μας ικανότητας και την εμβάπτισή μας στον κόσμο της τέχνης. Στο πλαίσιο αυτής της εμβάπτισης σχεδιάστηκε και το συγκεκριμένο σενάριο.

2^η φάση: δημιουργική-παραγωγική-διερευνητική (5 ώρες)

1^η ώρα: Στο εργαστήριο πληροφορικής οι μαθητές χωρίζονται σε 6 ομάδες των 3 ατόμων και μοιράζονται μεταξύ τους ρόλους (του χειριστή, του συντονιστή-γραμματέα, του διαμεσολαβητή). Ο εκπαιδευτικός θέτει στους μαθητές/τριες το πρόβλημα που πρόκειται να επιλύσουν: εφόσον συνειδητοποίησαν τον πολύ σημαντικό κοινωνικό ρόλο της τέχνης, θα ήταν χρήσιμο για τη σχολική κοινότητα αλλά και για τους ίδιους,

να κάνουν μια διαδικτυακή έκθεση που θα αναρτηθεί στο [ιστολόγιο](#) «ΙΣΤΟΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» με τίτλο: «Η κοινωνία στην τέχνη». Στην έκθεση αυτή μπορούν να προβάλουν και να παρουσιάσουν κάποιο έργο τέχνης που τους συγκίνησε εναισθητοποιώντας τους κοινωνικά ή ακόμη και κάποιο δικό τους έργο που περιέχει κοινωνικό μήνυμα. Για τον σκοπό αυτό όμως γίνεται σαφές στους μαθητές ότι πρέπει να εξασκηθούν στην παρουσίαση ενός έργου τέχνης, έτσι ώστε να είναι περισσότερο στοχευμένη και η δική τους παρουσίαση.

Για την εξάσκησή τους στο πλαίσιο της ομάδας ο εκπαιδευτικός έχει δημιουργήσει στην επιφάνεια εργασίας των υπολογιστών όπου θα εργαστούν οι μαθητές φύλλα εργασίας που παραπέμπουν σε έργα τέχνης που προβάλλουν κοινωνικά προβλήματα (τα έργα τέχνης προέρχονται από διαφορετικές μορφές τέχνης και στοχεύουν σε ποικίλα προβλήματα). Οι μαθητές θα αναζητήσουν τα έργα αυτά με βάση τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις που θα τους δώσει ο εκπαιδευτικός. Στη συνέχεια, με βάση τα βήματα (στοχευμένες ερωτήσεις) που καταγράφονται στο φύλλο εργασίας οι μαθητές παραγάγουν τα κείμενα των παρουσιάσεών τους. Τα βήματα αυτά είναι σε γενικές γραμμές τα εξής:

1. Τι δείχνει/τι μας αφηγείται το έργο τέχνης;
2. Πώς (με ποια μέσα/με ποιους τρόπους/με ποια σύμβολα) μας «μιλάει» ο καλλιτέχνης;
3. Ποιο μήνυμα εκπέμπει;
4. Ποια συναισθήματα προκαλεί;

Μέσω των βημάτων αυτών οι μαθητές αρχικά θα επιχειρήσουν να αποκωδικοποιήσουν το έργο τέχνης χρησιμοποιώντας ως αποκωδικοποιητές την περιγραφή ή την αφήγηση. Στη συνέχεια, εντοπίζουν τους διαφορετικούς τρόπους και τα διαφορετικά μέσα/σύμβολα που χρησιμοποιεί η συγκεκριμένη μορφή τέχνης, προκειμένου να αναδείξει ένα κοινωνικό πρόβλημα, να ευαισθητοποιήσει ή να προτείνει λύσεις. Τέλος, προβάλλουν το μήνυμα που σύμφωνα με τη δική τους πρόσληψη επιθυμεί να εκπέμψει μέσω του έργου του ο δημιουργός και

αποκαλύπτουν τα συναισθήματα που τους προκαλεί. Οι μαθητές θα παραγάγουν το κείμενό τους σε επεξεργαστή κειμένου. Σε όλη τη διάρκεια της παραγωγής του κειμένου-παρουσίασης ο εκπαιδευτικός είναι βοηθός και εμψυχωτής.

2^η ώρα και 3^η ώρα: Οι μαθητές, αφού ολοκληρώσουν την παραγωγή, παρουσιάζουν προφορικά το έργο αναφοράς τους στους συμμαθητές τους και ακούνε σχετικές παρατηρήσεις από την ολομέλεια, έτσι ώστε να εμπλουτίσουν το κείμενο της παρουσίασής τους. Με τον τρόπο αυτό ανοίγει ένας διάλογος για την τέχνη μέσω του οποίου γίνεται η μέθεξη των μαθητών σε διαφορετικά έργα τέχνης και επιτελείται η εξάσκησή τους στην αποκωδικοποίηση τους. Κατά την παρουσίαση για τη διευκόλυνση της τάξης συμπληρώνεται πίνακας από κάποιο μέλος της ίδιας ομάδας με τα εξής πεδία: μορφή τέχνης, περιεχόμενο, μέσα/τρόποι/σύμβολα, μήνυμα, συναισθήματα. Επιπλέον, μετά από κάθε παρουσίαση υπενθυμίζεται από τον εκπαιδευτικό πόσο σημαντικά εργαλεία είναι για την αποκωδικοποίηση των έργων τέχνης η περιγραφή και η αφήγηση και δίνονται σχετικά παραδείγματα. Παράλληλα, γίνονται διαπιστώσεις σχετικά με τη συνοχή της αφήγησης ή της περιγραφής με αναφορές στους άξονες του χρόνου και του χώρου και στη χρήση συνδετικών λέξεων ή φράσεων. Τα σχετικά πορίσματα γράφονται στον πίνακα.

Κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων ανοίγει ένας διάλογος για τα κοινωνικά προβλήματα, καθώς ο εκπαιδευτικός αφήνει ανοιχτό στην ολομέλεια το ερώτημα κατά πόσο τα κοινωνικά προβλήματα που θίγονται μέσω των έργων τέχνης συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις συνεπαγωγής. Στο τέλος της 3^{ης} ώρας η ολομέλεια καταλήγει σε σχετικά συμπεράσματα.

Τα πρώτα αυτά έργα με τις παρουσιάσεις που τα συνοδεύουν θα αναρτηθούν στο ιστολόγιο. Η διαδικτυακή έκθεση αρχίζει να στήνεται. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να κάνουν διάφορα σχόλια γύρω από τα έργα που έχουν ήδη αναρτηθεί και να καταθέσουν τις σκέψεις τους.

Για εργασία στο σπίτι οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν έργα τέχνης (τουλάχιστον 1 ο καθένας) που θίγουν κάποιο κοινωνικό πρόβλημα και που τους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

συγκινούν ιδιαίτερα και να γράψουν το σχετικό κείμενο-παρουσίαση για τη διαδικτυακή έκθεση. Επίσης, εάν οι μαθητές μας προέρχονται από διαφορετικές χώρες προέλευσης, ενθαρρύνονται να παρουσιάσουν έργα από καλλιτέχνες της πατρίδας τους, έτσι ώστε η έκθεσή μας να αποκτήσει πολυπολιτισμικό χαρακτήρα και να συνειδητοποιηθεί η παγκοσμιότητα των κοινωνικών προβλημάτων αλλά και το γεγονός ότι η παγκόσμια γλώσσα της τέχνης αίρει τα δεσμά της γλωσσικής ασυνεννοησίας και αποτελεί μια γέφυρα επικοινωνίας. Τέλος, αν το επιθυμούν, οι μαθητές μπορούν να αναρτήσουν και να παρουσιάσουν κάποια δική τους δημιουργία με κοινωνικό προσανατολισμό.

Μετά την παραγωγή του κειμένου τους, μέσω του οποίου αποκωδικοποιούν το έργο τέχνης που τους ενδιαφέρει, αναρτούν το έργο και την παρουσίασή του στο ιστολόγιο.

4^η ώρα: Στο πλαίσιο της ομάδας τους την επόμενη φορά οι μαθητές ελέγχουν, διορθώνουν, εμπλουτίζουν το κείμενο κάθε μέλους της ομάδας τους και συνεισφέρουν σε μια πολύπλευρη αποκωδικοποίηση των έργων τέχνης που επιλέχτηκαν από τα μέλη της ομάδας τους.

5^η ώρα: Τέλος, οι μαθητές πλοηγούνται στο ιστολόγιο, βλέπουν τα έργα τέχνης που έχουν αναρτηθεί με τις παρουσιάσεις τους και προσθέτουν τα δικά τους σχόλια. Αξιοποιώντας τα σχόλια που αναρτήθηκαν οι μαθητές εμπλουτίζουν ή διορθώνουν τις εργασίες τους. Στο σημείο αυτό στο πλαίσιο της ολομέλειας τίθενται προς συζήτηση διάφορα ζητήματα, όπως ποιες είναι οι ομοιότητες και ποιες οι διαφορές μιας έκθεσης τέχνης σε φυσικό περιβάλλον σε σχέση με μια έκθεση τέχνης σε ψηφιακό περιβάλλον, ποιες δυνατότητες μας προσφέρει η νέα ψηφιακή πραγματικότητα για κοινωνικό προβληματισμό και για συμμετοχή στα κοινωνικά δρώμενα (δεν αποτελεί μόνο ψυχαγωγικό μέσο ή εκπαιδευτικό εργαλείο ή μέσο επικοινωνίας) αλλά και ποιες ιδεολογικές βάσεις και ιδεολογικούς στόχους μπορεί να έχει το στήσιμο ενός ιστολογίου από την πλευρά του συντάκτη/συντακτών του.

3^η φάση: επικοινωνιακή (3 ώρες)

1^η ώρα: Ο εκπαιδευτικός αναφέρεται στη μεγάλη σημασία που έχει για την οργάνωση ενός κοινωνικού/εκπαιδευτικού/καλλιτεχνικού γεγονότος η έγκαιρη γνωστοποίησή του στο ευρύ κοινό και στον σημαντικό ρόλο που μπορούν να παίξουν ως προς αυτό οι Νέες Τεχνολογίες που δίνουν τεράστιες δυνατότητες διάχυσης της πληροφορίας. Έπειτα, ενεργοποιώντας την προϋπάρχουσα γνώση των παιδιών θέτει το ερώτημα πώς μπορεί να γίνει γνωστή η δική τους έκθεση (να στείλουν πρόσκληση με e-mail σε φίλους, να κάνουν ανάρτηση εκδήλωσης στο facebook για γνωστοποίηση του γεγονότος στον κύκλο τους αλλά και να δημιουργήσουν πρόσκληση και αφίσα για μια πιο ευρεία διάδοση του γεγονότος).

Προκειμένου, λοιπόν, να δημιουργήσουν την πρόσκληση και την αφίσα για την έκθεση «Η κοινωνία στην τέχνη», θα παρουσιαστούν στο πλαίσιο της ολομέλειας διαφορετικές προσκλήσεις/αφίσες, ώστε να εξοικειωθούν οι μαθητές/τριες με τα γενικά χαρακτηριστικά, τη δομή, το ύφος και τα εκφραστικά μέσα των δύο αυτών κειμενικών ειδών αλλά και τις διαφορές που τα διέπουν (ουσιαστικά και η αφίσα είναι ένα είδος πρόσκλησης, που περιέχει τις ίδιες πληροφορίες με την πρόσκληση, αλλά αποτελεί διαφορετικό κειμενικό είδος με τα δικά του χαρακτηριστικά γνωρίσματα). Για τον σκοπό αυτό θα απαντήσουν σε στοχευμένες ερωτήσεις σε κατάλληλα διαμορφωμένο φύλλο εργασίας.

2^η ώρα: Στη συνέχεια, με αναδιαμόρφωση των αρχικών ομάδων και ανακατανομή των ρόλων οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν αφίσες και προσκλήσεις σε επίσημο ύφος που θα αναρτηθούν στον πίνακα ανακοινώσεων και στην ιστοσελίδα του σχολείου αλλά και θα αποσταλούν ηλεκτρονικά σε διάφορες ιστοσελίδες-ιστολόγια εκπαιδευτικού, κοινωνικού ή πολιτιστικού περιεχομένου αλλά και προσκλήσεις σε περισσότερο οικείο ύφος που θα αποσταλούν ηλεκτρονικά σε φίλους και γνωστούς τους. Στη φάση αυτή οι μαθητές μπαίνουν στη διαδικασία οργάνωσης ενός καλλιτεχνικού γεγονότος και νιώθουν την αγωνία του οργανωτή για το τελικό αποτέλεσμα.

3^η ώρα: Οι ομάδες παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των εργασιών τους για την προβολή της έκθεσης, συζητούν, ανταλλάσσουν απόψεις και ίσως κάνουν διορθώσεις που προτείνει η ολομέλεια βελτιώνοντας το τελικό αποτέλεσμα. Παράλληλα, αναφέρονται στο ηλεκτρονικό περιβάλλον που χρησιμοποίησαν για την παραγωγή του κειμένου τους, στις δυνατότητες που τους παρείχε για τη δημιουργία του αλλά και στις δεσμεύσεις που τους επέβαλε. Ακόμη, γίνονται συγκρίσεις ανάμεσα στις διαφορετικές εκδοχές των παραγόμενων προσκλήσεων και αφισών. Οι ομάδες ψηφίζουν για την πρόσκληση και την αφίσα εκείνη που θεωρούν καταλληλότερες για την έκθεσή τους. Τέλος, οι μαθητές με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού προωθούν το υλικό, προκειμένου να επιτευχθεί ο επικοινωνιακός στόχος, η προβολή της διαδικτυακής έκθεσης.

Η αξιολόγηση γίνεται σε κάθε φάση της διδακτικής πορείας. Στην πρώτη φάση (εισαγωγική-προπαρασκευαστική) η αξιολόγηση εστιάζει περισσότερο στη συμμετοχικότητα των μαθητών και στην ενεργοποίησή τους. Στη δεύτερη φάση (δημιουργική-διερευνητική-παραγωγική) η αξιολόγηση εστιάζει στο παραγόμενο κείμενο-παρουσίαση (στην περίπτωση της ομαδικής και ατομικής εργασίας) και στην αποτελεσματικότητα της διερεύνησης (στην περίπτωση της ατομικής εργασίας). Στη φάση αυτή η αξιολόγηση δεν εξαρτάται μόνο από τον εκπαιδευτικό αλλά σε αυτήν συμμετέχουν και οι ίδιοι οι μαθητές με τις παρατηρήσεις τους και τα σχόλια τους επί των ομαδικών και ατομικών εργασιών των συμμαθητών τους. Στην τρίτη φάση (επικοινωνιακή-οργανωτική) η αξιολόγηση θα αφορά στην επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα των παραγόμενων κειμενικών ειδών, στη διάθεση για δημιουργία, στον πλούτο ιδεών, στην καινοτομία.

Γενικά η αξιολόγηση θα αφορά σε όλο το παραγόμενο έργο που είναι η διαδικτυακή έκθεση και θα έγκειται στην ανταπόκριση που θα έχει η έκθεση αυτή στη σχολική και ευρύτερη διαδικτυακή κοινότητα.

Σχετικά με την αξιολόγηση του σεναρίου στο τέλος της τρίτης φάσης και με την ολοκλήρωση του σεναρίου ο εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

γράψουν ένα σύντομο κείμενο με το οποίο θα αναφέρονται στις εμπειρίες που αποκόμισαν από το στήσιμο της διαδικτυακής έκθεσης, την προβολή της και τη συνεργασία τους με τους συμμαθητές τους αλλά και στα σημεία της διαδικασίας που τους φάνηκαν περιττά, δυσκολονόητα ή βαρετά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EYPERIAKU WICHAWANIKU TAKEDO

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΟΙΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^η φάση: εισαγωγική-προπαρασκευαστική

1. Πρόκειται ως κοινωνιολόγοι να δημιουργήσετε έναν εκτενή ορισμό για τον όρο *κοινωνικά προβλήματα* που θα συμπεριληφθεί σε ένα *Λεξικό Κοινωνιολογικών Όρων*. Γράφετε πρώτα τον ορισμό. Για τον σκοπό αυτό μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα ονοματικά σύνολα *κοινωνικό σύνολο*, *κοινωνικοί παράγοντες* και *κοινωνικά μέτρα*. Στη συνέχεια, θα επεκτείνετε τον παραπάνω ορισμό που δημιουργήσατε με ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα κοινωνικού προβλήματος.

Κοινωνικά προβλήματα ονομάζουμε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ελληνική Δημοκρατία

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2. Στον παραπάνω ορισμό που δημιουργήσατε ποια είναι η οριστέα έννοια (η έννοια που προσδιορίζεται/ορίζεται), ποιο είναι το γένος (η γενικότερη έννοια στην οποία εντάσσεται η οριστέα έννοια) και ποια η ειδοποιός διαφορά (τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που τη διαχωρίζουν από τις άλλες έννοιες που ανήκουν στο ίδιο γένος);

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

2^η φάση: δημιουργική-παραγωγική-διερευνητική

ΟΜΑΔΑ 1 (Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ)

1. Αφού δείτε προσεκτικά την ταινία μικρού μήκους «[Κλειό](#)» (1^ο βραβείο καλύτερης μαθητικής ταινίας στο 5^ο νεανικό φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Artfools, Λάρισα 14-17 Φεβρουαρίου 2013) και διαβάσετε τα σχετικά σχόλια για τη δημιουργία της ταινίας, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:
 - A. Η ταινία αφηγείται μια ιστορία. Ποια είναι αυτή;
 - B. Ποιο πρόβλημα θίγουν με την ταινία οι δημιουργοί της;
 - C. Ποια μέσα χρησιμοποιούν οι δημιουργοί της ταινίας, για να μας εναισθητοποιήσουν;
 - D. Ποιο μήνυμα εκπέμπει η ταινία;
 - E. Ποια συναισθήματα μας προκαλεί;
2. Με βάση τις απαντήσεις σας στα παραπάνω ερωτήματα να συντάξετε ένα κείμενο με τη βοήθεια του Επεξεργαστή κειμένου με το οποίο θα παρουσιάσετε την ταινία στους συμμαθητές σας.
3. Να αναρτήσετε την ταινία και την παρουσίασή σας στο [ιστολόγιο](#) (ΙΣΤΟΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΟΜΑΔΑ 2 (Η ΕΠΑΙΤΕΙΑ)

1. Αφού δείτε προσεκτικά τη γελοιογραφία του Κώστα Μητρόπουλου με τίτλο [\[Μια απίθανη δικαιολογία\]](#), να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:
 - A. Στη γελοιογραφία αυτή εικονογραφείται μια ιστορία. Ποια είναι αυτή;
 - B. Ποιο πρόβλημα θίγει ο γελοιογράφος με τη γελοιογραφία του;
 - C. Ποια μέσα/τρόπους χρησιμοποιεί, για να μας εναισθητοποιήσει απέναντι στο πρόβλημα;
 - D. Ποιο μήνυμα εκπέμπει η γελοιογραφία;
 - E. Ποια συναισθήματα μας προκαλεί;
2. Με βάση τις απαντήσεις σας στα παραπάνω ερωτήματα να συντάξετε ένα κείμενο με τη βοήθεια του Επεξεργαστή κειμένου, με το οποίο θα παρουσιάσετε τη γελοιογραφία στους συμμαθητές σας. Για τον εμπλουτισμό του κειμένου σας μπορείτε να διαβάσετε και ένα σχετικό κείμενο που προέρχεται από έρευνα για λογαριασμό της [UNICEF](#) για το πρόβλημα των παιδιών των φαναριών στην Ελλάδα.
3. Να αναρτήσετε τη γελοιογραφία και την παρουσίασή σας στο [ιστολόγιο](#) (ΙΣΤΟΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΟΜΑΔΑ 3 (Ο ΠΟΛΕΜΟΣ)

1. Αφού δείτε προσεκτικά τη βραβευμένη με το βραβείο Press Photo 2012 [φωτογραφία](#) από τη Γάζα του Σουηδού Πάουλ Χάνσεν και διαβάσετε τα σχετικά σχόλια που την αφορούν, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:
 - A. Ποια συγκλονιστική εικόνα δείχνει η φωτογραφία; Να την περιγράψετε.
 - B. Ποιο πρόβλημα θίγει ο φωτογράφος με τον τρόπο αυτό;
 - C. Πού εστιάζει ο φωτογράφος, για να μας ευαισθητοποιήσει;
 - D. Ποιο μήνυμα εκπέμπει η φωτογραφία;
 - E. Ποια συναισθήματα μας προκαλεί;
2. Με βάση τις απαντήσεις σας στα παραπάνω ερωτήματα να συντάξετε ένα κείμενο με τη βοήθεια του Επεξεργαστή κειμένου με το οποίο θα παρουσιάσετε τη φωτογραφία στους συμμαθητές σας.
3. Να αναρτήσετε τη φωτογραφία και την παρουσίασή σας στο [ιστολόγιο](#) (ΙΣΤΟΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΟΜΑΔΑ 4 (ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ)

1. Αφού δείτε προσεκτικά τη συλλογή φωτογραφιών της Ύπατης Αρμοστείας με τον τίτλο **«Σύροι πρόσφυγες: Κάτι από την πατρίδα»** και διαβάσετε τα σχόλια που τις συνοδεύουν, να επιλέξετε κάποια που σας συγκινεί ιδιαίτερα και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:
 - A. Τι δείχνει η φωτογραφία που επιλέξατε; Να την περιγράψετε.
 - B. Ποιο πρόβλημα θίγει με τον τρόπο αυτό ο φωτογράφος;
 - C. Πού εστιάζει ο φωτογράφος, για να μας ευαισθητοποιήσει;
 - D. Ποιο μήνυμα εκπέμπει η φωτογραφία;
 - E. Ποια συναισθήματα μας προκαλεί;
2. Με βάση τις απαντήσεις σας στα παραπάνω ερωτήματα να συντάξετε ένα κείμενο με τη βοήθεια του Επεξεργαστή κειμένου με το οποίο θα παρουσιάσετε τη φωτογραφία στους συμμαθητές σας.
3. Να αναρτήσετε τη φωτογραφία και την παρουσίασή σας στο [ιστολόγιο](#) (ΙΣΤΟΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΟΜΑΔΑ 5 (ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ)

1. Αφού ακούσετε προσεκτικά το τραγούδι [«Φάνης»](#) των Χάρη και Πάνου Κατσιμίχα και διαβάσετε τους [στίχους](#) του, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:
 - A. Το τραγούδι αφηγείται μια ιστορία. Ποια είναι αυτή;
 - B. Ποιο πρόβλημα θίγει το τραγούδι με την αφήγηση αυτή;
 - C. Ποια μέσα χρησιμοποιούν οι τραγουδοποιοί, για να μας εναισθητοποιήσουν;
 - D. Ποιο μήνυμα εκπέμπει το τραγούδι;
 - E. Ποια συναισθήματα μας προκαλεί;
2. Με βάση τις απαντήσεις σας στα παραπάνω ερωτήματα να συντάξετε ένα κείμενο με τη βοήθεια του Επεξεργαστή κειμένου με το οποίο θα παρουσιάσετε το τραγούδι στους συμμαθητές σας.
3. Να αναρτήσετε το τραγούδι και την παρουσίασή σας στο [ιστολόγιο](#) (ΙΣΤΟΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΟΜΑΔΑ 6 (ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ-ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ)

1. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κόμικς «[Προκαταλήψεις](#)» από τη συλλογή κόμικς της Ευρωπαϊκής Ένωσης *Εγώ ρατσιστής*; να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - A. Το κόμικς αφηγείται μια ιστορία. Ποια είναι αυτή;
 - B. Ποιο πρόβλημα θίγει ο δημιουργός του κόμικς με την αφήγηση αυτή;
 - C. Ποια μέσα χρησιμοποιεί ο δημιουργός του, για να μας εναισθητοποιήσει απέναντι στο πρόβλημα;
 - D. Ποιο μήνυμα εκπέμπει το κόμικς;
 - E. Ποια συναισθήματα μας προκαλεί;
2. Με βάση τις απαντήσεις σας στα παραπάνω ερωτήματα να συντάξετε ένα κείμενο με τη βοήθεια του Επεξεργαστή κειμένου με το οποίο θα παρουσιάσετε το κόμικς στους συμμαθητές σας.
3. Να αναρτήσετε το κόμικς και την παρουσίασή σας στο [ιστολόγιο](#) (ΙΣΤΟΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην καινωνία της γενιάς
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΛΛΑΣ
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: Να αναρτήσετε και να παρουσιάσετε για την έκθεση της τάξης μας «Η κοινωνία στην τέχνη» στο ιστολόγιο ΙΣΤΟΡΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ένα τουλάχιστον έργο τέχνης (δικό σας ή της δικής σας προτίμησης και αισθητικής), το οποίο θίγει κάποιο σύγχρονο κοινωνικό πρόβλημα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

3^η φάση (επικοινωνιακή)

ΚΟΙΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ/ΑΦΙΣΑΣ

Παρατηρήστε προσεκτικά τις προσκλήσεις και, σε περίπτωση που υπάρχουν, τις αντίστοιχες αφίσες και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις, προκειμένου να εμβαθύνετε στα χαρακτηριστικά τους ως κειμενικών ειδών:

1. Ποια είναι τα γενικά χαρακτηριστικά της πρόσκλησης (ως προς το μέγεθος, τη σαφήνεια);
2. Ποιος είναι ο επικοινωνιακός στόχος της συγκεκριμένης πρόσκλησης;
3. Ποιο είναι το θέμα της συγκεκριμένης πρόσκλησης;
4. Ποιοι είναι οι αποδέκτες τη συγκεκριμένης πρόσκλησης;
5. Ποιο είναι το ύφος της συγκεκριμένης πρόσκλησης; Ποιοι είναι οι παράγοντες που το καθορίζουν;
6. Ποιο είναι το περιεχόμενο της πρόσκλησης (ποιες πληροφορίες εμπεριέχει);
7. Ποια είναι η δομή της πρόσκλησης (με ποιο τρόπο, δηλαδή, δομούνται οι πληροφορίες που εμπεριέχει); Μπορεί να αλλάξει η συγκεκριμένη δομή;
8. Έχουμε αναφορική ή ποιητική λειτουργία της γλώσσας; Υπάρχουν εκφραστικά σχήματα;
9. Το λεξιλόγιο είναι απλό ή δυσνόητο; Για ποιο λόγο;
10. Υπάρχει εικονογράφηση στην πρόσκληση; Είναι ανάλογη με το θέμα και το ύφος;
11. Η πρόσκληση συνοδεύεται και από αντίστοιχη αφίσα; Ναι ή όχι και γιατί;
12. Σχετικά με την αφίσα:
 - Ποια είναι τα γενικά χαρακτηριστικά της αφίσας;
 - Ποιος είναι ο επικοινωνιακός στόχος της αφίσας και ποιοι οι αποδέκτες της;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

- Πώς δομούνται οι πληροφορίες που εμπεριέχει η αφίσα; Με ποιους τρόπους προβάλλεται η βασική πληροφορία;
- Ποια είναι η γλώσσα (κυριολεκτική/μεταφορική) της αφίσας;
- Η εικονογράφησή της είναι σύμφωνη με τη θεματική της;
- Η αφίσα διατηρεί όλες τις πληροφορίες της αντίστοιχης πρόσκλησης; Έχει κάποιες επιπρόσθετες πληροφορίες σε σχέση με την πρόσκληση;
- Η αφίσα διατηρεί την εικονογράφηση της αντίστοιχης πρόσκλησης;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΦΙΣΑΣ

ΟΜΑΔΕΣ 1 & 2 (ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ): Προκειμένου να κάνετε γνωστή τη διαδικτυακή σας έκθεση «Η κοινωνία στην τέχνη», να συντάξετε μια πρόσκληση που θα αναρτήσετε στην ιστοσελίδα του σχολείου σας και θα αποστείλετε στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας, όπου ανήκει το σχολείο σας (Γραφείο Πολιτιστικών Θεμάτων), καθώς και σε ιστοσελίδες-ιστολόγια εκπαιδευτικού και κοινωνικού περιεχομένου. Για τη σύνταξή της να λάβετε υπόψη σας τους αποδέκτες της, τα γενικά χαρακτηριστικά, τη δομή, το ύφος, τη γλώσσα και τα εκφραστικά μέσα του κειμενικού είδους της πρόσκλησης και να χρησιμοποιήσετε το πρόγραμμα Microsoft Office Word.

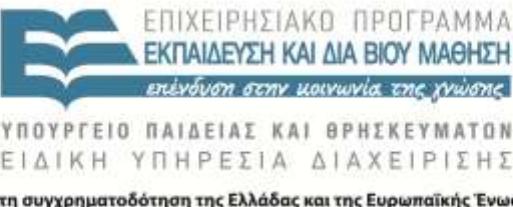
ΟΜΑΔΕΣ 3 & 4 (ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ) : Προκειμένου να κάνετε γνωστή τη διαδικτυακή σας έκθεση «Η κοινωνία στην τέχνη», να συντάξετε μια πρόσκληση που θα αναρτήσετε στην προσωπική σας σελίδα στο Facebook και θα αποστείλετε ηλεκτρονικά σε φίλους και γνωστούς σας. Για τη σύνταξή της να λάβετε υπόψη σας τους αποδέκτες της, τα γενικά χαρακτηριστικά, τη δομή, το ύφος, τη γλώσσα και τα εκφραστικά μέσα του κειμενικού είδους της πρόσκλησης και να χρησιμοποιήσετε το πρόγραμμα Microsoft Office Publisher.

ΟΜΑΔΕΣ 5 & 6 (ΑΦΙΣΑ)

Προκειμένου να κάνετε γνωστή τη διαδικτυακή σας έκθεση «Η κοινωνία στην τέχνη» στο ευρύ κοινό, να δημιουργήσετε αφίσα που θα αναρτήσετε στην ιστοσελίδα του σχολείου σας και θα αποστείλετε στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας, όπου ανήκει το σχολείο σας (Γραφείο Πολιτιστικών Θεμάτων), καθώς και σε ιστοσελίδες-ιστολόγια εκπαιδευτικού και κοινωνικού περιεχομένου. Για τη δημιουργία της να λάβετε υπόψη σας τα γενικά χαρακτηριστικά, τη δομή, τη μορφή και τα εκφραστικά μέσα του κειμενικού είδους της αφίσας και να χρησιμοποιήσετε το πρόγραμμα Glogster ή Tagxedo (www.glogster.gr ή www.tagxedo.com).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το συγκεκριμένο σενάριο μπορεί να γίνει διαθεματικό εμπλέκοντας και άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως τη Νεοελληνική Λογοτεχνία, τη Μουσική και τα Εικαστικά. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν τα παραπάνω αντικείμενα παράλληλα με τον/την φιλόλογο που εφαρμόζει το σενάριο μπορούν να επικεντρώσουν τη διδασκαλία τους σε λογοτεχνικά, εικαστικά και μουσικά έργα που θίγουν κοινωνικά ζητήματα.

Επιπλέον, μπορεί το συγκεκριμένο θέμα να αποτελέσει και αντικείμενο project (ερευνητικής εργασίας) που μπορεί να διαρκέσει καθόλη τη χρονιά. Θα ήταν πολύ ενδιαφέρον στην περίπτωση αυτή να διερευνηθούν οι ιστορικοί και ιδεολογικοί παράγοντες που επηρεάζουν τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά ρεύματα και τη σχέση τους με την κοινωνία, με αποτέλεσμα οι δημιουργοί είτε να επικεντρώνονται με τα έργα τους στην κοινωνία και τα προβλήματά της είτε να στρέφονται στο εγώ και στα υπαρξιακά ζητήματα που το απασχολούν. Κάτω από το πρίσμα αυτό μπορεί να μελετηθεί στη λογοτεχνία η νατουραλιστική γραφή και ο τρόπος με τον οποίο αυτή έθιξε τα κακώς κείμενα στην κοινωνία, η στρατευμένη τέχνη, ο υπερρεαλισμός, ο υπαρξισμός και η στροφή του ανθρώπου στον εαυτό του και στα αγωνιώδη ερωτήματα της ύπαρξής του.

Το συγκεκριμένο σενάριο μπορεί να έχει διαφορετικές εκδοχές. Χαρακτηριστικά, μπορεί να ζητηθεί από τους μαθητές να αναζητήσουν διαφορετικά έργα τέχνης που να επικεντρώνονται σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πρόβλημα (π.χ. πώς θίγεται το πρόβλημα της μετανάστευσης στον κινηματογράφο, στη ζωγραφική, στη χαρακτική, στην ποίηση κλπ.) ή να μελετήσουν διαφορετικά κοινωνικά προβλήματα μέσω μιας συγκεκριμένης τέχνης. Επίσης, μπορεί να επεκταθεί με τη διδασκαλία και άλλων κειμενικών ειδών (ανακοίνωση, δελτίο τύπου, άρθρο κλπ.) ή σε περίπτωση έλλειψης διδακτικού χρόνου μπορεί να εφαρμοστεί μόνο στις δύο πρώτες φάσεις του και να παραλειφθεί η τρίτη φάση του (επικοινωνιακή).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην μανιφελή στη γνώση
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΛΛΑΣ
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Τέλος, στο πλαίσιο της άτυπης εκπαίδευσης το σενάριο αυτό μπορεί να εξελιχθεί στο τέλος της χρονιάς σε μια πολιτιστική εκδήλωση που θα προβάλλει και θα παρουσιάσει σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα τα έργα που δημιούργησαν ή επέλεξαν τα παιδιά, προκειμένου να οργανώσουν την έκθεσή τους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

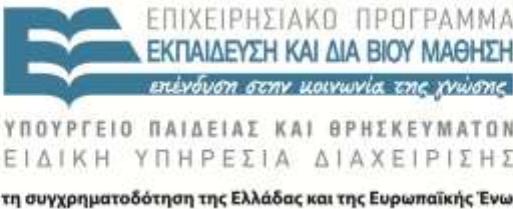
Θεωρητικό πλαίσιο	
Θεωρία μάθησης	Ομαδοσυνεργατική, διερευνητική, εμπλαισιωμένη
Διδακτική της γλώσσας	Κυρίως μέσω της κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου (κειμένου-παρουσίασης έργου τέχνης αλλά και άλλων κειμενικών ειδών)
Ρόλος μαθητή	Ενεργητικός, συνεργατικός
Ρόλος εκπ/κού	Καθοδηγητικός, εμψυχωτικός
Ρόλος Η/Υ	Παιδαγωγικό μέσο (για άντληση εποπτικού υλικού και αναζήτηση πληροφοριών, δημοσίευση λόγου παιδιών), μέσο νέων πρακτικών γραμματισμού
Σχολικός χρόνος – χώρος	Επεκτείνεται στο ιστολόγιο
Πιθανές δυσκολίες	Δυσκολίες στην αποκωδικοποίηση των έργων τέχνης από τα παιδιά

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ. & Αλεξίου, Μ. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο:

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/anaptixe_senarion_-glossa_deuterobathmia_ekpaideuse..pdf [15/3/2013]

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.

Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Χαλισιάνη, Ι. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο:

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/p3.1.2_glwssa_bth_mia.pdf [15/3/2013]

Lave, J. & Wenger E. 1991. *Situated learning: Legitimate peripheral participation.* U.K.: University of Cambridge Press.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο.* ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. Διαθέσιμο στο:

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [15/3/2013]